

UCHWAŁA XXXVI/251/2021
RADY POWIATU W SZCZECINKU
z dnia 23 kwietnia 2021 r.

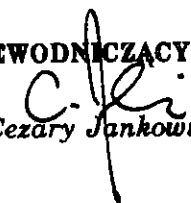
**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie
Szczecineckim na lata 2021-2023**

Na podstawie 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 oraz z 2021 r. poz. 159) - Rada Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Szczecineckim na lata 2021-2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Szczecineckiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Cezary Jankowski

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Uchwałą Nr L/385/2018 z dnia 14 czerwca 2018 roku przyjęty został do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Szczecineckim na lata 2018-2020, którego okres obowiązywania upłynął. Wobec powyższego zachodzi konieczność przyjęcia nowego dokumentu na kolejne 3 lata.

Głównym celem niniejszego programu jest skuteczna ochrona dzieci i zapewnienie im pomocy w zastępczych formach opieki w sytuacji, gdy nie mogą wychowywać się w rodzinach biologicznych. Przyjęcie Programu pozwoli na sprawniejsze osiągnięcie celu, jakim jest rozwój pieczy zastępczej w Powiecie Szczecineckim. Wskazuje kierunki działań i priorytety w zakresie rozwoju pieczy zastępczej oraz wpisuje się w realizację zadań wynikających z Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szczecineckim.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Szczecineckim na lata 2020-2023 poddano konsultacjom społecznym.

Realizacja przedłożonego Programu będzie monitorowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku.

Wobec powyższego zasadne jest przyjęcie niniejszej uchwały.

Załącznik do uchwały Nr XXXVI/251/2021
Rady Powiatu w Szczecinku
z dnia 23 kwietnia 2021 r.

POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2021-2023

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku

2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej i jego zadania ustawowe	7
3. Charakterystyka systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Szczecineckiego w latach 2018-2020	10
3.1 Charakterystyka Powiatu Szczecineckiego	10
3.2 Diagnoza pieczy zastępczej.	11
3.2.1 Rodzinna piecza zastępcza.	13
3.2.2 Instytucjonalna piecza zastępcza	21
3.2.3 Usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	24
3.2.4 Finansowanie pieczy zastępczej w latach 2018-2020	25
4. Cele programu	27
5. Działania i sposób realizacji założeń	29
6. Limit rodzin zastępczych.	33
7. Finansowanie programu	34
8. Beneficjenci i realizatorzy Programu	34
9. Wskaźniki osiągnięcia celów	35
10. Monitoring Programu	36
11. Ewaluacja Programu	36
12. Zakończenie	36

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,

dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami/ preambula ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1. Wprowadzenie

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023, zwany dalej Programem został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami ustawy, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizowanie 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Ponadto, Program jest powiązany z następującymi aktami prawnymi oraz dokumentami:

- Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Konwencją o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.
- Ustawą z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Ustawą z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich
- Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
- Ustawą z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci
- Ustawą z dnia 05 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym
- Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej
- Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej
- Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szczecineckim w latach 2016-2023
- Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom poza środowiskiem biologicznym, w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Może jednak to nastąpić po zastosowaniu środków przewidzianych w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym oraz po wykorzystaniu form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wyjątkiem jest konieczność niezwłocznego zapewnienia dziecku pieczy zastępczej w wyniku zdarzenia

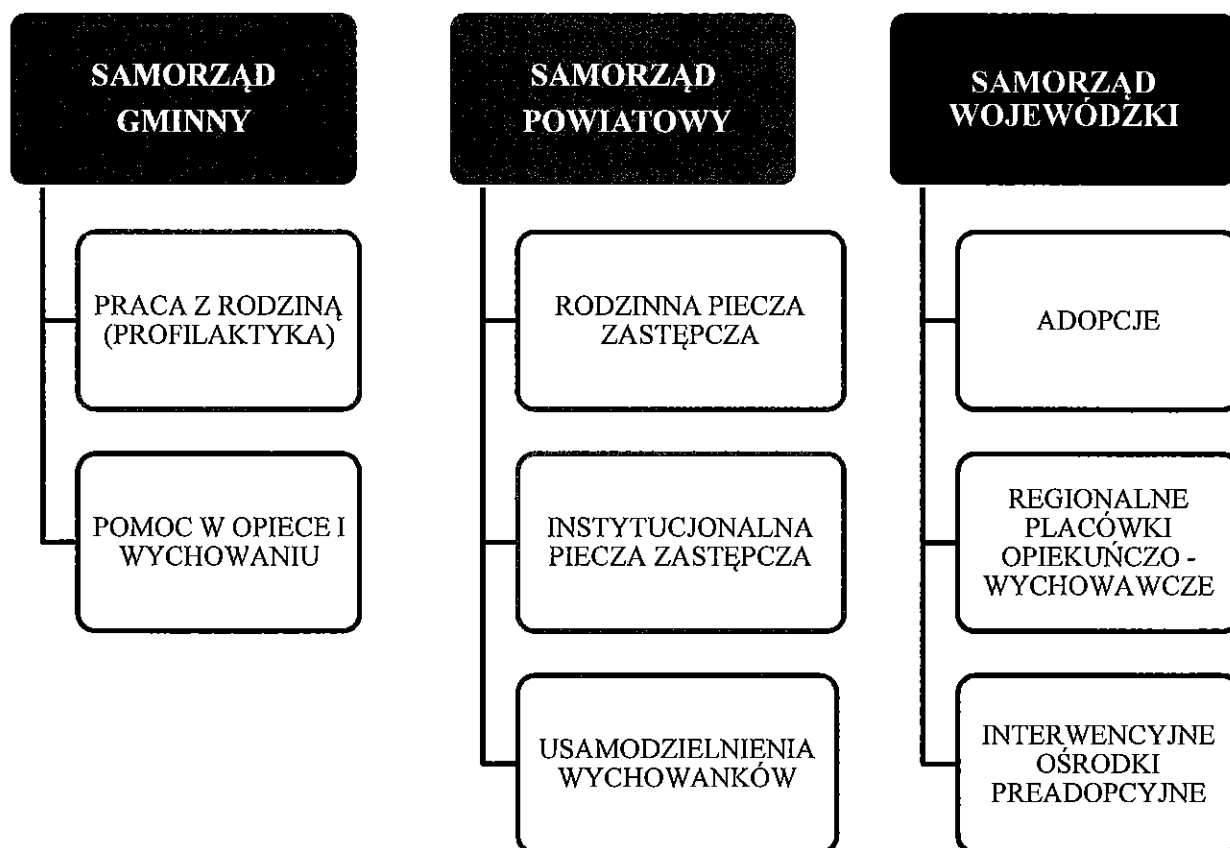
losowego bądź poważnego zagrożenia dobra dziecka, w szczególności zagrożenia jego życia lub zdrowia.

System pieczy zastępczej stanowi formę pomocy rodzinie biologicznej w celu przezwyciężenia trudności życiowych rodziny. Zgodnie z ustawą, dziecko umieszcza się bowiem w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

W tym zakresie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku podzieliła kompetencje między samorząd gminny powiatowy i wojewódzki.

Poniżej przedstawiono podział zadań na poszczególne szczeble samorządowe:

Wykres nr 1. Podział zadań na szczeble samorządowe.

Opracowanie własne PCPR

Zgodnie z art. 180 Ustawy do zadań własnych powiatu w zakresie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-

- wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej o powstawaniu zaległości dotyczących odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiatu należy ponadto:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu,
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ustawy
- 3) finansowanie dodatku wychowawczego,

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej i jego zadania ustawowe

Zgodnie z art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 do zadań własnych powiatu w zakresie pieczy zastępczej należało między innymi wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Na podstawie Zarządzenia Starosty Szczecineckiego nr 44/2011 z dnia 30.04.2011 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Szczecineckiego zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku.

W związku z tym, działając na podstawie art. 76 ust 2 ustawy, dokonano zmiany struktury organizacyjnej jednostki i powołano zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3a) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
4. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
5. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
6. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
7. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
8. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
9. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

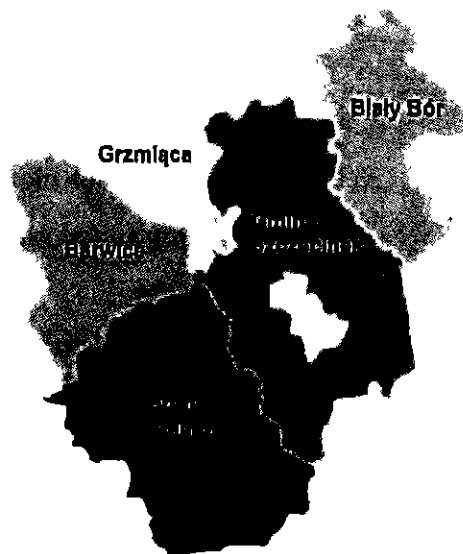
10. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
11. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
12. prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
13. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
14. zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 14a) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
15. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
16. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
17. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

3. Charakterystyka systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Szczecineckiego w latach 2018-2020

3.1 Charakterystyka Powiatu Szczecineckiego

Powiat Szczecinecki położony jest w środkowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Całkowita powierzchnia powiatu wynosi 1 765 km². Administracyjnie powiat podzielony jest na gminy:

- miejskie: Szczecinek
- miejsko-wiejskie: Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo
- wiejskie: Grzmiąca, Szczecinek

Dużym atutem Powiatu Szczecineckiego jest położenie geograficzne w środkowo-wschodniej części Województwa Zachodniopomorskiego na granicy z dwoma województwami: Pomorskim i Wielkopolskim. W zagospodarowaniu terenu przeważają lasy i użytki rolne, co warunkuje rolniczo-leśny charakter powiatu. Pochodzenie i ukształtowanie rzeźby terenu Powiatu Szczecineckiego przyczyniło się do bogactwa walorów krajobrazowych tego terenu, co sprzyja rozwojowi turystyki. Duże znaczenie dla turystyki wodnej i wypoczynkowej posiadają licznie występujące jeziora.

Powiat Szczecinecki zamieszkuje 77 630 osób, w tym 39 856 kobiet i 37 774 mężczyzn. Zdecydowaną większość stanowią mieszkańcy miast- 51 038 osób. Na wsi mieszka natomiast 26 592 osób.

Tabela 1. Liczba ludności zamieszkałej w powiecie szczecineckim (stan na 31.12.2019 r.)

Wyszczególnienie	Liczba ludności		
	ogółem	kobiety	mężczyźni
Powiat szczecinecki	77 630	39 856	37 774
Gmina miejsko wiejska Borne Sulinowo	9935	5091	4844
Gmina miejsko wiejska Barwice	8478	4225	4253
Gmina miejsko wiejska Biały Bór	5294	2679	2615
Gmina wiejska Grzmiąca	4665	2286	2379
Gmina miejska Szczecinek	40043	21023	19020
Gmina wiejska Szczecinek	9215	4552	4663

Źródło: Opracowano na podstawie danych zamieszczonych przez Główny Urząd Statystyczny.

Według danych zamieszczonych w Głównym Urzędzie Statystycznym w roku 2019 tak jak w latach poprzednich w Powiecie Szczecineckim odpływ ludności był większy niż napływ. Spowodowało to ogólny spadek liczby ludności. Większość osób, które zamieszkują powiat to osoby w przedziale wiekowym 60-64 lata. Odsetek tych osób w ogólnej liczbie ludności zwiększa się z roku na rok.

3.2 Diagnoza pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą, piecza zastępcza zapewnia:

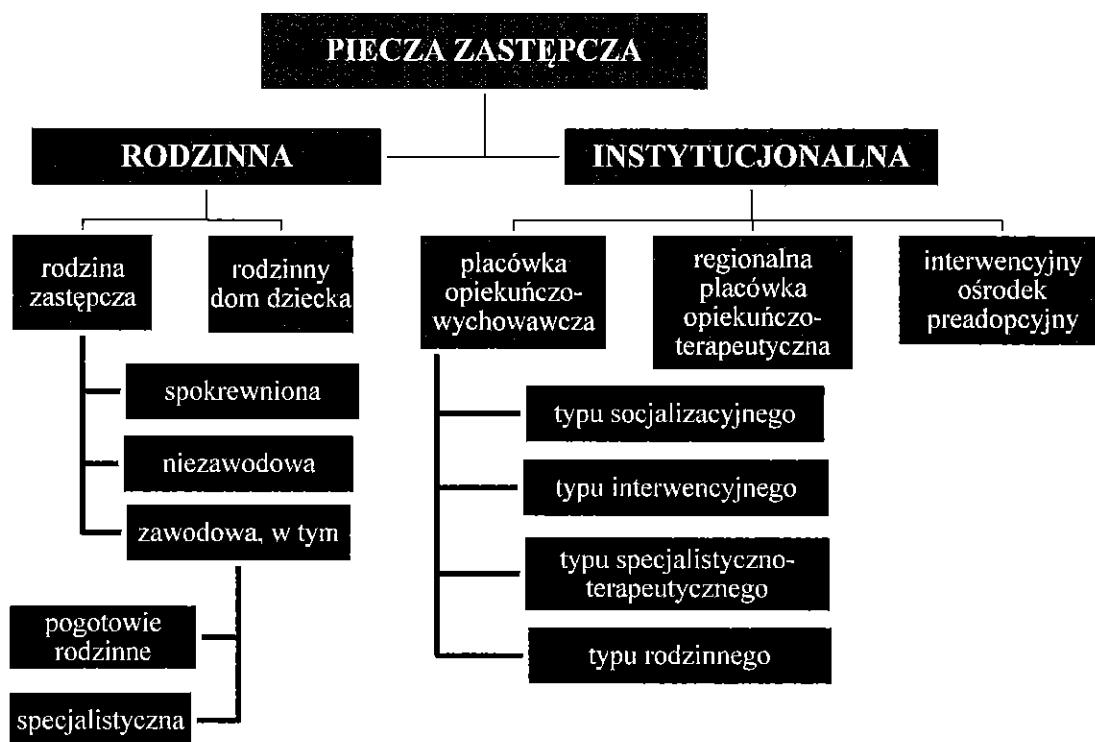
- pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;

- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- rodzinnej;
- instytucjonalnej

Wykres nr 1. Schemat pieczy zastępczej.

Opracowanie własne PCPR.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje:

- przede wszystkim na podstawie orzeczenia sądu,
- w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną
- na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, zastosowania art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo placówce opiekuńczo-wychowawczej następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie albo placówce nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli: się nadal uczy.

3.2.1 Rodzinna piecza zastępcza.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- 1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- 2) nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
 - a) zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 172), oraz
 - b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
- 6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
- 7) zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym: a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- **Rodzina zastępcza spokrewniona** – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka;
- **Rodzina zastępcza niezawodowa** – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (wyjątkiem jest liczne rodzeństwo);
- **Rodzina zastępcza zawodowa** – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Ponadto, rodzina zastępcza zawodowa może zostać zakwalifikowana jako:

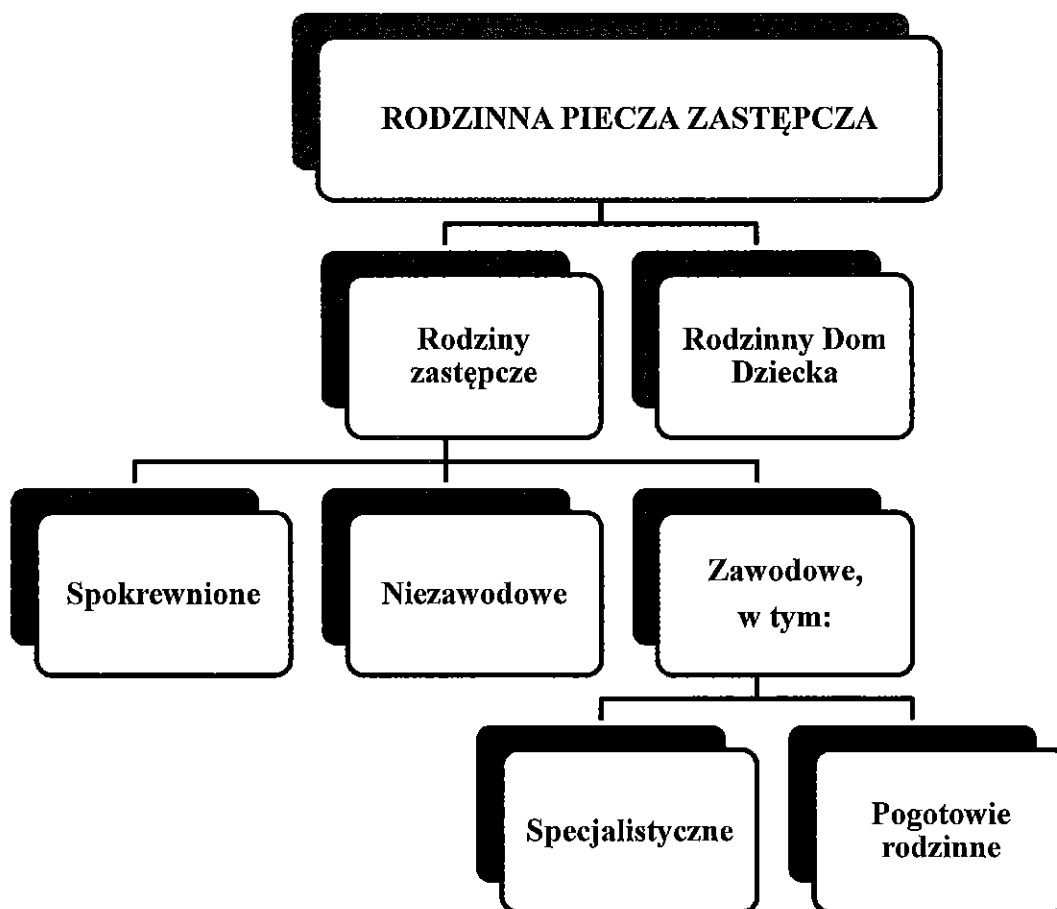
- **rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez policję lub straż graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie;
- **rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** – umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności; dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich; małoletnie matki z dziećmi.

W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej nie można w tym samym czasie umieścić dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Obok rodziny zastępczej drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej jest **rodzinny dom dziecka**. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem jest również liczne rodzeństwo).

Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej

Wykres nr 2. Model rodzinnej pieczy zastępczej.

Opracowanie własne PCPR

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- 1) traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- 2) zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- 3) zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- 4) zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- 5) zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- 6) zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- 7) umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Szczecineckiego w latach 2018 – 2020 funkcjonowały następujące formy rodzinnej pieczy zastępczej:

Tabela 2. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

Rodzinna piecza zastępcza		2018	2019	2020
1	Spokrewnione	70	72	70
2	Niezawodowe	18	24	26
3	Zawodowe	3	2	3
4	Specjalistyczne	1	1	1
5	Pogotowia rodzinne	3	3	3
6	Rodzinne domy dziecka	6	8	8
Razem		101	110	111

Opracowanie własne, według stanu na 31. grudnia danego roku

Tabela 3. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej		2018	2019	2020
1	Spokrewnione	91	92	89
2	Niezawodowe	25	32	32
3	Zawodowe	8	3	4
4	Specjalistyczne	4	1	1
5	Pogotowia rodzinne	9	6	8
6	Rodzinne domy dziecka	43	61	60
Razem		180	195	194

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej

Dzieci po raz pierwszy umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej		2018	2019	2020
1	Spokrewnione	11	18	13
2	Niezawodowe	4	12	5
3	Zawodowe	0	3	1
4	Specjalistyczne	0	0	0
5	Pogotowia rodzinne	9	6	10
6	Rodzinne domy dziecka	10	19	0
Razem		34	58	29

Tabela 5. Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą

Dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą do 18 roku życia		2018	2019	2020
1	Spokrewnione	8	6	9
2	Niezawodowe	1	3	4
3	Zawodowe	1	1	1
4	Specjalistyczne	0	0	0
5	Pogotowia rodzinne	3	9	8
6	Rodzinne domy dziecka	3	7	3
Razem		16	26	25

Opracowanie własne, według stanu na 31 grudnia danego roku

Tabela 6. Przyczyny opuszczenia pieczy zastępczej

Przyczyny rotacji		2018	2019	2020
1	Spokrewnione	8	6	9
	powrót do rodziny naturalnej	4	4	6
	umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	3	2	3
	przekazane do adopcji	1	0	0
	umieszczone w pieczy instytucjonalnej	0	0	0
	inny powód	0	0	0
2	Niezawodowe	1	3	4
	powrót do rodziny naturalnej	1	2	0
	umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	0	1	2
	przekazane do adopcji	0	0	2
	umieszczone w pieczy instytucjonalnej	0	0	0
	inny powód	0	0	0
3	Zawodowe	1	1	1
	powrót do rodziny naturalnej	0	0	0
	umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	0	0	1
	przekazane do adopcji	1	1	0
	umieszczone w pieczy instytucjonalnej	0	0	0
	inny powód	0	0	0
4	Specjalistyczne	0	0	0
	powrót do rodziny naturalnej	0	0	0
	umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	0	0	0
	przekazane do adopcji	0	0	0
	umieszczone w pieczy instytucjonalnej	0	0	0
	inny powód	0	0	0

5	Pogotowia rodzinne	3	9	8
	powrót do rodziny naturalnej	0	3	2
	umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	2	4	2
	przekazane do adopcji	1	1	4
	umieszczone w pieczy instytucjonalnej	0	1	0
	inny powód	0	0	0
6	Rodzinne domy dziecka	3	7	3
	powrót do rodziny naturalnej	0	6	2
	umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	2	1	1
	przekazane do adopcji	1	0	0
	umieszczone w pieczy instytucjonalnej	0	0	0
	inny powód	0	0	0
	Razem	16	26	25

Opracowanie własne, według stanu na 31 grudnia danego roku

Wnioski z analizy w latach 2018-2020:

- należy ocenić, że na równym poziomie utrzymuje się stan rodzin zastępczych spokrewnionych;
- zaobserwowano wzrost niezawodowych rodzin zastępczych;
- podpisano dwie nowe umowy na zawodowe rodziny zastępcze, w tym jedną zawodową specjalistyczną na terenie Powiatu Cieszyńskiego, która sprawuje pieczę nad niepełnosprawnym dzieckiem z terenu Powiatu Szczecineckiego. Takie rozwiązanie zagwarantowało indywidualną pieczę nad dzieckiem w systemie rodzinnym. Ponadto, znacząco zmniejszyły dotychczasowe koszty Powiatu w zakresie utrzymania dziecka w placówce specjalistyczno – terapeutycznej;
- przekwalifikowano dwie zawodowe rodziny zastępcze na prowadzących rodzinne domy dziecka, co dało możliwość umieszczenia większej liczby dzieci i zabezpieczenia małoletnich w pieczy rodzinnej;
- liczba dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych utrzymuje się na równym poziomie;

- w związku ze wzrostem liczby rodzin niezawodowych nastąpił wzrost liczny dzieci przebywających w tej kategorii pieczy zastępczej;
- w związku z przekształceniem dwóch zawodowych rodzin zastępczych w prowadzących rodzinne domy dziecka, zmniejszyła się liczba dzieci przebywających dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych. Natomiast nastąpił gwałtowny wzrost liczby dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka;
- dodatkowo, w roku 2019 zaobserwowano znaczący wzrost liczby dzieci umieszczonych po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej;
- naturalną przyczyną rotacji wytupującą w spokrewnionych rodzinach zastępczych jest obserwowany powrót dzieci pod opiekę rodziców biologicznych. Drugą przyczyną jest konieczność umieszczenia dziecka w innej formie pieczy rodzinnej, zwykle z uwagi na brak zgody na długoterminową pieczę zastępczą nad dzieckiem, brak kwalifikacji bądź zastrzeżenia wynikające z funkcjonowania rodziny zastępczej;
- rotacyjność w zawodowych rodzinach zastępczych wynika głównie z potrzeby uregulowania sytuacji prawnej dziecka i przekazania małoletniego do adopcji. Kolejnym powodem jest ocena możliwości powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych. Innym, rozeznanie sytuacji dziecka i powierzenia pieczy długoterminowej spokrewnionej rodzinie zastępczej bądź rodzinnym domu dziecka.

Wzrost liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka gwarantuje możliwość pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, a tym samym szerzenie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Naturalnie wpływa to na zwiększenie rocznych kosztów rodzinnej pieczy zastępczej z uwagi na organizację szkoleń oraz koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Jednocześnie zmniejsza koszty faktycznego pobytu dzieci w pieczy zastępczej, z uwagi na zmianę finansowania z pieczy instytucjonalnej do pieczy rodzinnej.

3.2.2 Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- **placówki opiekuńczo-wychowawczej** prowadzonej przez powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania

w tym:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego - zadaniem placówki jest zapewnienie całodobowej opieki, zaspokojenie indywidualnych potrzeb dziecka, zapewnienie zajęć wychowawczych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych i terapeutycznych;
- placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego – zadaniem placówki jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej. W szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. Do tego rodzaju placówki przyjmuje się dzieci: na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straz Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub osoby trzeciej lub umieszcza się dziecko w trybie nagłym na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego – zadaniem placówki jest opieka nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W ww. formach są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

- placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego - wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. W placówce typu rodzinnego nie może przebywać więcej niż 8 dzieci, lub osób, które uzyskały pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

System pieczy zastępczej uzupełniają jednostki, których prowadzenie należy do zadań własnych samorządu województwa, tj.:

- **regionalne placówki opiekuńczo-terapeutycznej** - umieszczane są w niej dzieci, które, ze względu na stan zdrowia, wymagający szczególnej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- **interwencyjne ośrodki preadopcyjnego** - jest to placówka przeznaczona dla dzieci, które wymagają specjalistycznej opieki i ze względu na stan zdrowia, w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Pobyt dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym nie może trwać dłużej niż do ukończenia przez nie pierwszego roku życia

Na terenie Powiatu Szczecineckiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo - wychowawcza tj. Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Rodzinie w Szczecinku, która jest placówką opiekuńczo-wychowawczą posiadającą trzy typy działania tj, socjalizacyjny, specjalistyczno –terapeutyczny, interwencyjny.

Tabela 7. Liczba wychowanków w WPPR w Szczecinku

Instytucjonalna piecza zastępcza		2018	2019	2020
1	Liczba wychowanków w przeciągu całego roku	45	33	20
1a	Powrót do rodziców biologicznych	1	4	2
1b	Usamodzielnienie	4	7	3
1c	Umieszczenie w pieczy rodzinnej	2	0	0
2	Po raz pierwszy umieszczonych w ciągu roku	10	4	2
3	Liczba wychowanków stan na 31.grudnia	28	18	15

Opracowanie własne, według stanu na 31 grudnia danego roku

Tabela 8. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w pieczy instytucjonalnej

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej na terenie Powiatu Szczecineckiego		
2018	2019	2020
4619,01	5027,91	5620,25

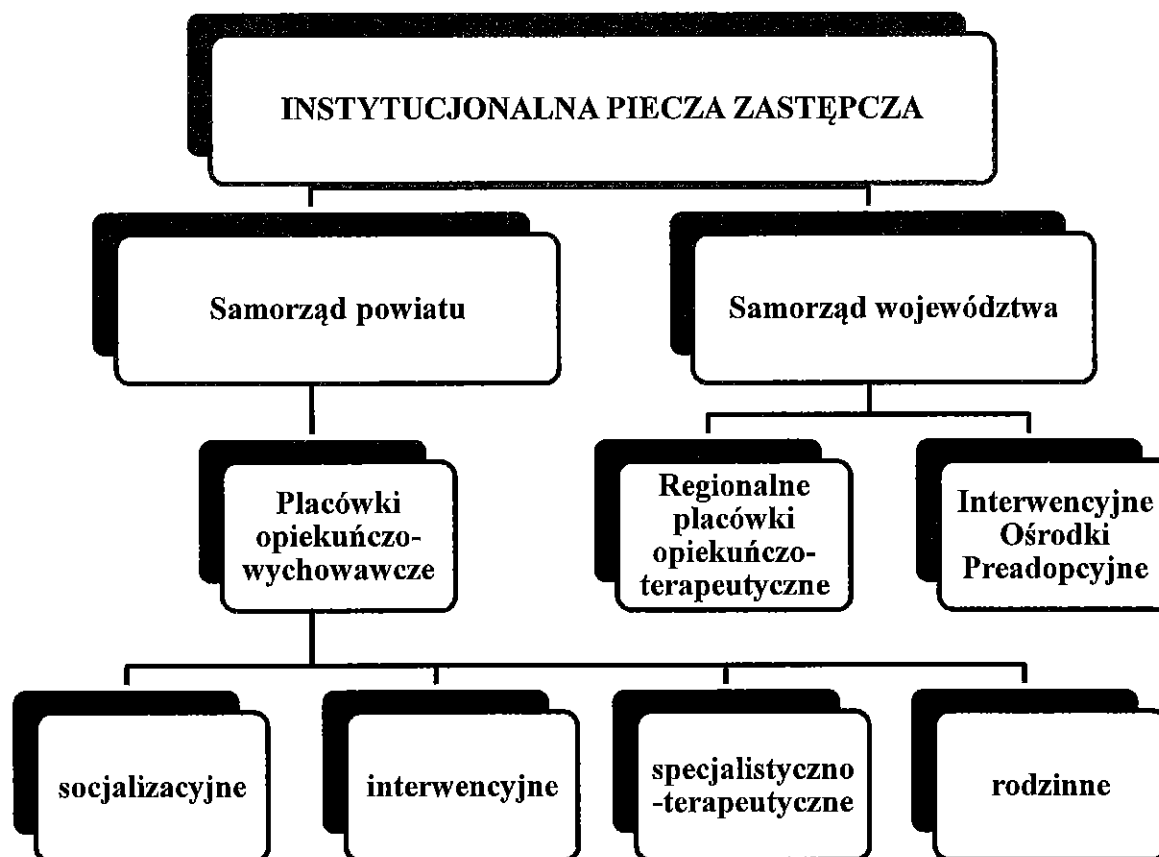
Opracowanie własne, według stanu na 31 grudnia danego roku

Tabela 9. Liczba wychowanków WPPR w Szczecinku stan na 31.12.2020r.

Lp	Powiat pochodzenia dziecka	Liczba wychowanków
1	SZCZECIN	1
2	KOSZALIN	1
3	GRUDZIĄDZ	3
4.	KOŁOBRZEG	2
5.	SZCZECINEK	8

Opracowanie własne, według stanu na 31. grudnia danego roku

Wykres nr 3. Model instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Opracowanie własne PCPR.

3.2.3 Usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku braku możliwości powrotu dziecka pod opiekę rodziców bądź braku możliwości przysposobienia dziecka, piecza zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym do czasu usamodzielnienia wychowanka. Wówczas przygotowanie wychowanków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku jest nadrzędnym zadaniem każdej rodziny zastępczej i placówki opiekuńczo – wychowawczej. W procesie usamodzielnienia wychowanka uczestniczą ponadto pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz wyznaczeni opiekunowie usamodzielnienia. Dużą rolę w procesie usamodzielnienia odgrywa indywidualny program usamodzielnienia, który jest podstawą do przyznania świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków.

Zgodnie z ustawą osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej "osobą usamodzielnianą", w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

- 1) przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia; zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną

Tabela 10. Liczba osób, które opuściły pieczę zastępczą na terenie Powiatu Szczecineckiego i rozpoczęły proces usamodzielnienia

Osoby pełnoletnie, które opuściły pieczę zastępczą i rozpoczęły proces usamodzielnienia		2018	2019	2020
1	Spokrewnione	7	11	7
2	Niezawodowe	3	4	1
3	Zawodowe	0	1	0
4	Specjalistyczne	1	0	0
5	Pogotowia rodzinne	0	0	0
6	Rodzinne domy dziecka	5	5	6
7	Placówki opiekuńczo - wychowawczej	7	11	3
Razem				

Opracowanie własne, według stanu na 31. grudnia danego roku

3.2.4 Finansowanie pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Od 1 stycznia 2012 roku rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka obligatoryjnie na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

1. 694,00 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
2. 1052 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Dodatkowo, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości 500,00 zł, który jest określony w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”.

Ponadto, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie zastępczej starosta może przyznać fakultatywne świadczenia finansowe do których należą:

- 1) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania;
- 2) świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (jednorazowa);
- 3) świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki;
- 4) środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe);
- 5) świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (rodziny zastępcze zawodowe);

Poniżej przedstawiono tabelę dotyczącą świadczeń pieniężnych związanych z pobytem dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, nie uwzględniając kosztów związanych z obsługą zadania.

Tabela 11. Świadczenia pieniężne związane z pobytem dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Rodzaj wydatków	2018	2019	2020
Środki wypłacane z budżetu powiatu dla rodzin zastępczych w latach 2018-2020			
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka	1 857 097,95	2 005 674,70	2 102 089,15
Dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	48 363,85	64 736,63	70 049,97
Dodatek do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	16 635,06	15 278,82	4 402,21
Świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	14 300,00	30 763,67	27 809,23
Świadczenia jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	2 567,00	3 200,00	4 564,93
Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego	106 646,97	108 931,96	136 009,15
Świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego	7 639,81	7 535,78	4 000,00
Wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz osób zatrudnionych do pomocy	669 313	842 044	772 477

Szkolenia	12 800	17 200	10 000
Środki wypłacane z budżetu państwa dla rodzin zastępczych w latach 2018-2020			
Dodatek wychowawczy	928 362,59	1 040 191,71	1 125 980,69
Świadczenie dobry start	40 500,00	49 500,00	49 500,00
Świadczenia wypłacane z budżetu powiatu dla dorosłych wychowanków pieczy zastępczej			
Pomoc na kontynuowanie nauki	246 533,73	256 039,28	233 641,28
Pomoc na usamodzielnienia	35 318,84	70 929,64	17 909,00
Pomoc na zagospodarowanie	21 375,08	28 274,17	15 659,47

Opracowanie własne, według stanu na 31. grudnia danego roku

4. Cele programu

W rozumieniu Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych „dziecko” oznacza każdą istotę ludzką w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletniość.

We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa.

Państwa-Strony zgodnie ze swym prawem wewnętrznym zapewnią takiemu dziecku opiekę zastępczą. Tego rodzaju opieka może obejmować, między innymi, umieszczenie w rodzinie zastępczej, Kafala w prawie islamskim, adopcję lub - gdy jest to niezbędne - umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi. Przy wyborze odpowiednich rozwiązań należy w sposób właściwy uwzględnić wskazania w zachowaniu ciągłości w wychowaniu dziecka oraz jego tożsamości etnicznej, religijnej, kulturowej i językowej.

Zgodnie z tą Konwencją, to wychowanie w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia, pozwala dziecku na pełny i harmonijny rozwój.

W sytuacji, kiedy rodzina nie wywiązuje się prawidłowo ze swojej roli konieczny jest rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej i przejście od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej. Wytyczne ONZ wprowadzone przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w sprawie pieczy zastępczej wobec dzieci wskazały na szkodliwy charakter opieki w dużych instytucjach. Wskazują na potrzebę ukierunkowania konieczności umieszczania dzieci poza środowiskiem biologicznym w rodzinnych formach pieczy zastępczej lub małych formach pieczy instytucjonalnej.

Deinstytucjonalizacja jest procesem przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadomej na poziomie lokalnych społeczności.

Samorząd Powiatowy od wielu lat stara się włączać w proces zmian systemowych i dostrzega zasadność deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Efektem tego jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Szczecineckiego, a tym samym znaczące zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w placówce. W tym kierunku zasadnym jest dalszy rozwój i tworzenie kolejnych form rodzinnej pieczy zastępczej.

Dlatego też, na terenie Powiatu Szczecineckiego za główny cel programu przyjmuje się rozwój pieczy zastępczej na terenie Powiatu Szczecineckiego.

Celem szczegółowym będzie natomiast:

- **rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej**
- **utrzymanie 14 – osobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej dla dzieci wymagających szczególnej opieki lub mających trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie, z zastrzeżeniem art. 95 ust. 2, ust 3a ustawy.**

5. Działania i sposób realizacji założeń

Działania planowane w ramach Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej realizowane będą na terenie Powiatu Szczecineckiego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku. Program realizowany będzie w **latach 2021 – 2013**

W celu realizacji założeń związanych z rozwojem rodzinnej pieczy zastępczej oraz zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej najistotniejszym warunkiem jest wsparcie istniejących form rodzinnej pieczy zastępczych, poprzez:

- utrzymanie płynności finansowej świadczeń obligacyjnych;
- rozwój dostępu świadczeń fakultatywnych ;
- dalsze utrzymanie dobrych praktyk związanych z kwalifikowaniem zawodowych rodzin zastępczych Zakłada się, że rodziny posiadające odpowiednie predyspozycje, obejmujące pieczę zastępczą troje niespokrewnionych dzieci należy objąć procedurą zakwalifikowania na zawodową rodzinę zastępczą w celu podpisania stosownej umowy;
- wzrost wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku
- dalszy rozwój dostępu wsparcia przez rodziny pomocowe. Utrzymanie dobrych praktyk w szczególności poprzez wskazanie przez zawodową rodzinę zastępczą do zakwalifikowania osoby bliskiej, w celu możliwości realizacji przysługującego urlopu, z uwzględnieniem dobra dziecka przebywającego w pieczy zastępczej;
- koordynowanie działań w zakresie zatrudnienia osoby do pomocy w przypadku pobytu ponad trojga dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej
- zapewnienie szkoleń w celu podnoszenia kwalifikacji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia, pomocy wolontariuszy, pomocy prawnej
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- wsparcie rodziny zastępczej w realizacji zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu
- umożliwienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka uzyskanie porady w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub w innej poradni specjalistycznej oraz podjęcie specjalistycznej terapii
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;

Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi:

- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- współpraca z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej w zakresie uregulowania sytuacji prawnej dziecka;
- współpraca z podmiotami leczniczymi w sprawie pozyskiwania dokumentacji o stanie zdrowia dziecka przebywającego w pieczy zastępczej
- współpraca z instytucjami oświatowymi w sprawie pozyskania dokumentacji szkolnej dziecka przebywającego w pieczy zastępczej oraz wsparcia dziecka

- współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi, a także organizacjami społecznymi w celu wsparcia funkcjonujących rodzin zastępczych w bieżącej pieczy, w tym w szczególności z:
 - a) Bursą im. Św. Stanisława Kostki prowadzona przez Caritas Diecezji Koszalińsko – Kołobrzeskiej
 - b) Lokalnym Punktem Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Szczecinku. Dom Parafialny przy parafii Pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny ul. 3. Maja 1A w Szczecinku
 - c) Świetlicami środowiskowymi wspierającymi lokalną społeczność w procesie wychowania dzieci i młodzieży
 - d) Ewangelicznym Związkiem Braterskim
- rozwój współpracy z REHA MEDICA w Szczecinku w ramach prowadzonego Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży
- informowanie, co najmniej raz na 6 miesięcy, właściwy sąd o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz sytuacji rodziny dziecka. Współpraca w zakresie uregulowania sytuacji prawnej dziecka;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

- Pozyskiwanie – przez co rozumie się podejmowanie działań przez zespół rodzinnej pieczy zastępczej zmierzających do wskazania kandydatów na rodzinę zastępczą poprzez analizę sytuacji rodzinnej dziecka oraz możliwość wsparcia małoletniego w najbliższym środowisku rodzinnym.

To również prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych zmierzających do pozyskania kandydatów zgłaszających gotowość pełnienia funkcji rodziny zastępczej, względem dzieci, które nie mogą być wychowywane w najbliższym środowisku rodzinnym. A także, zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia

funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

- Szkolenie – przez co rozumie się organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Kandydat do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka odbywa szkolenie, po otrzymaniu od organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wstępnej akceptacji dokonanej na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ustawy.

Kandydaci są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny. Program szkolenia, minister właściwy do spraw rodziny, zatwierdza na okres 5 lat, na wniosek podmiotu prowadzącego szkolenie.

- Kwalifikowanie – na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ustawy

W celu realizacji założeń związanych z utrzymanie 14 – osobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej dla dzieci wymagających szczególnej opieki lub mających trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie, należy w szczególności:

- Podejmowanie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie standardów usług określonych właściwymi przepisami prawa
- Współpraca z asystentami rodziny w celu opracowania planu pomocy dziecku i powrotu dziecka do rodziny biologicznej
- Wsparcie wychowanków poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi
- Systematyczne przygotowywanie wychowanków placówki opiekuńczo – wychowawczej do procesu usamodzielnienia, w tym udział wychowanków w programach realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku

- Pozyskiwanie zaprzyjaźnionych rodzin skierowanych do wychowanków
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej wychowankom zgodnie z potrzebami
- Szkolenia pracowników w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych i dostosowanych do zachodzących zmian form pracy z dzieckiem i rodziną
- Utrzymanie poziomu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej poprzez:

- Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo –terapeutyczne, poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- Wsparcie przy tworzeniu indywidualnych programów usamodzielnienia;
- Wypłata świadczeń z tytułu usamodzielnienia jak pomocy na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie, usamodzielnienie;
- Współpraca z instytucjami w zakresie udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, takimi jak gminne ośrodki pomocy społecznej, bursy, internaty przy szkołach, zakłady gospodarki mieszkaniowej, spółdzielnie mieszkaniowe. Wsparcie wychowanków poprzez możliwość zamieszkania w mieszkaniach treningowych.
- Utrzymanie i prowadzenie trzech mieszkań treningowych (dwóch mieszkań 1-pokojowych, jednego mieszkania 2-pokojowego)
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia
- Zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej.
- Wsparcie wychowanków poprzez udział w realizowanych przez m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku programach finansowanych ze środków krajowych i unijnych

6. Limit rodzin zastępczych.

Ustalenia limitu rodzin zastępczych zawodowych dokonano w oparciu o art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przy ustaleniu limitu znaczenie miały rozeznane potrzeby i dotychczasowe doświadczenia w odniesieniu do liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Limit nie zawiera umów zawartymi z rodzinnymi domami dziecka

Tabela 12 Limit zawodowych rodzin zastępczych

Limit zawodowych rodzin zastępczych na rok 2021	Limit zawodowych rodzin zastępczych na rok 2022	Limit zawodowych rodzin zastępczych na rok 2023
8	8	8

7. Finansowanie programu

Zadania realizowane w ramach programu finansowane będą w szczególności z:

- środków własnych Powiatu Szczecineckiego
- środków krajowych w ramach konkursów i dotacji
- środków własnych samorządów gminnych
- środków własnych i innych samorządów powiatowych
- środków pochodzących z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy
- środków zewnętrznych pochodzących z Unii Europejskiej
- darowizn i innych środków pochodzących od sponsorów
- innych środków zewnętrznych (m.in. wsparcie organizacji pozarządowych)

8. Beneficjenci i realizatorzy Programu

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin w szczególności:

- dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- rodzin pomocowych,
- rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
- usamodzielnianych wychowanków oraz opiekunów usamodzielnienia,
- kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych lub rodzinnych domów dziecka,
- kadry placówek opiekuńczo – wychowawczych

- otoczenia różnych form pieczy zastępczej

Partnerami w realizacji założeń programu są:

- PCPR w Szczecinku – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej będący jednocześnie koordynatorem programu,
- rodziny zastępcze,
- rodziny pomocowe,
- placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- policja,
- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej
- sąd,
- kuratorzy,
- ośrodki adopcyjne
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- placówki oświatowe
- placówki służby zdrowia

9. Wskaźniki osiągnięcia celów

Za pomocą analizy porównawczej, wskaźniki mają przestawić rozwój pieczy zastępczej w powiecie szczecineckim w latach, które obejmuje niniejszy program, będą nimi:

- liczba rodzin zastępczych w powiecie;
- liczba dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną w pieczy zastępczej;
- wykorzystywanie środków na realizację programu;
- wsparcie merytoryczne i finansowe skierowane dla rodzin zastępczych;
- zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka;
- utrzymanie standardów pieczy instytucjonalnej

10. Monitoring Programu

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych działań zebranych w formie sprawozdań, o których mowa w art. 182 ust 5 i 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W myśl ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku składa Zarządowi Powiatu coroczne sprawozdanie z działalności jednostki oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej. Na tej podstawie uchwalany jest Powiatowy Program Pieczy Zastępczej. Dodatkowym narzędziem monitoringu będzie stała obserwacja i nadzorowanie realizacji działań w szczególności dotyczących zabezpieczenia środków finansowych w przypadkach losowych jak umieszczenie w pieczy z rodzin wielodzietnych, umieszczenia interwencyjne.

11. Ewaluacja Programu

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie ocena skuteczności realizowanych zadań w oparciu o analizę założonych wskaźników, określająca stopień realizacji celów programu. Dodatkowym narzędziem ewaluacji programu będzie monitoring polegający na regularnym zbieraniu danych i analiza półrocznych oraz rocznych sprawozdań PCPR ze swojej działalności. Głównym założeniem jest tymczasowość pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza ma być uzupełnieniem pieczy rodzicielskiej, a nie formą która pieczę rodzicielską na zawsze zastępuje.

12. Zakończenie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej jest przewidziany do realizacji na lata 2021–2023 zawiera najistotniejsze cele i kierunki działań podejmowanych przez Powiat Szczecinecki. Dokument pozwala zaplanować działania w zakresie działań umożliwiających przede wszystkim rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się problemów, potrzeb i możliwości finansowych Powiatu. Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.